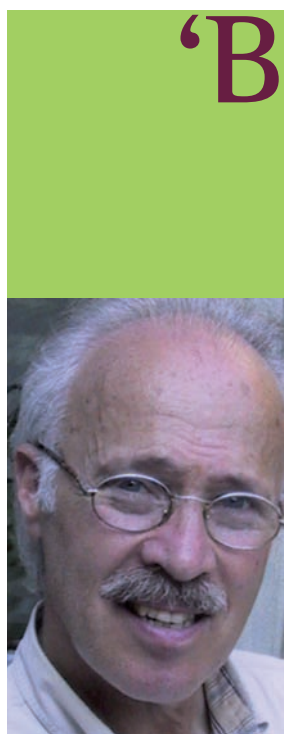

Morele vorming in de klas

Kinderen in Nijmegen gaan vrijwillig naar de les

Geen 'dankjewel' zeggen als iemand je iets geeft, een klasgenootje pesten of boos worden als je moeder vraagt of je meehelpt met de afwas. Je wilt het misschien niet, maar het is zo gebeurd. Stichting de Deugdenboom brengt kinderen op een leuke en speelse normen en waarden bij.

'Bij mij in de straat liepen eens een paar jongeren die net friet hadden gegeten. Ze vonden het blijkbaar te veel moeite om een vuilnisbak te zoeken, want ze gooiden de lege bakjes met mayonaise zomaar in mijn tuin. Ik heb hen daar natuurlijk op aangesproken, maar ze hadden er lak aan', vertelt Charles Hamburger, oprichter van Stichting de Deugdenboom. 'Ik besloot daar iets aan te doen. Bij volwassenen wordt het moeilijk, maar kinderen kun je nog heel goed ander gedrag aanleren. Kinderen vinden het juist leuk om met normen en waarden aan de slag te gaan. Leren respect te hebben en verantwoordelijkheid te tonen.'

Moreel gezag

'Ik heb ongeveer dertig jaar als arts-acupuncturist in Nijmegen gewerkt en in de loop van de jaren heb ik de verhouding tussen ouders en kinderen zien veranderen. Het moreel gezag in onze maatschappij laat te wensen over.'

'Ik raakte geïnspireerd door een opvoedingsmethode van de Canadese psychologe Linda Kavelin. Deze methode, het 'Virtues project', is vooral gericht op de morele vorming van kinderen. Linda ontdekte, dat leerlingen veel beter reageren wanneer je hen op een positieve manier aanspreekt. Sommige kinderen werden stevast bestempeld als de pestkoppen van de klas. Door deze kinderen aan te sporen om vriendelijk te zijn - en hen te laten nadenken over wat dat inhoudt - gingen ze zich geleidelijk aan beter gedragen.'

Deugden centraal

'Samen met mijn vrouw zette ik een project op volgens de methode van Kavelin. Zo ontstond Stichting de Deugdenboom. Eerst kwamen er kinderen bij ons thuis, maar de kinderen waren al gauw zo enthousiast dat het project werd uitgebreid. De Deugdenboom werkt inmiddels op vijf basisscholen in Nijmegen en dat worden er naar alle waarschijnlijkheid nog meer.' 'De kinderen die meedoen, hebben zich vrijwillig aangemeld voor het project. Ik ga naar de scholen en vertel daar het verhaal van de deugdenboom, van een stad waar geen deugden meer zijn. Iedereen is onbeleefd en de mensen maken ruzie. Ik vraag dan aan de

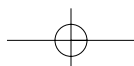
kinderen wie er mee wil bouwen aan een nieuwe stad. En dan zie je al die vingertjes omhoog gaan.' 'Normen en waarden breng je niet zomaar even op een middagje bij. Het is geen kwestie van een knop omdraaien en iedereen is plotseling vriendelijk en beleefd. Daarom komen de kinderen een jaar lang elke week bij elkaar. Dat is geen probleem op deze vrije middag, want de kinderen vinden het erg leuk. Tijdens de les wordt er volop gezongen, er worden spelletjes gespeeld en er worden verhalen voorgelezen. Of er wordt een oefening gedaan: "Op welke manier zou jij je vriendje vragen of je zijn potlood mag gebruiken?" Bij elke les staat een bepaalde deugd centraal, waaronder behulpzaamheid, respect, ordelijkheid, trouw, moed, vriendelijkheid of assertiviteit. Alles wat we goed vinden in een ander, komt voort uit een deugd. Het zijn universele waarden waar iedereen zich in kan vinden ongeacht zijn achtergrond.'

Gedragsverandering

'Je kunt kinderen niet dwingen zich goed te gedragen. Je kunt ze wel stimuleren en motiveren, met

"Ik gebruik bekende spelletjes om een bepaalde deugd aan te kweken. Bijvoorbeeld het spelletje 'De stoel naast me is leeg' gaat over vriendelijkheid. De kinderen zitten in een kring, met één extra stoel die leeg is. Het kind dat links van die stoel zit nodigt iemand op een vriendelijke manier uit om naast hem te komen zitten. "Fatma, wil je alsjeblieft naast me komen zitten?" Wat doet Fatma? Degene die links van de stoel zit die nu is vrijgekomen vraagt het op een onvriendelijke manier. Hij geeft bijvoorbeeld het commando: "Jeroen kom hier! Kom naast me zitten!" Wat is het verschil tussen vriendelijk en onvriendelijk? Hoe reageert Jeroen? Een ander spelletje is 'Stop de pestkop'. De kinderen zitten in een kring. Eén van de kinderen mag de ruimte verlaten. Ondertussen wordt een pestkop aangewezen. Die begint met zijn ogen andere kinderen te pesten, door ze, zo onopgemerkt mogelijk, boos aan te staren of met de wenkbrauwen te fronsen. Wie zich geraakt voelt, zegt na ongeveer tien seconden: "Ik wordt gepest" en gaat als dood in zijn stoel hangen. Degene die op de gang is geweest moet raden wie de pestkop is. Hij mag twee keer raden."

Voor meer informatie over stichting 'de Deugdenboom': www.deugdenboom.nl
U kunt Charles Hamburger ook bellen: 06-54257101

© ADMAR KWANT

Moraliteit was vroeger het domein van de dominee en de priester. Zij wisten precies wat goed en wat slecht was. Het was de taak van de ouders en het onderwijs om daar verder inhoud aan te geven. Daarvan is momenteel niet veel meer over en je kunt zeggen, dat we in een soort moreel vacuüm terecht zijn gekomen. Opvoeden is een lastige zaak geworden, omdat onze samenleving kinderen niet bepaald inspireert tot deugdzaam gedrag. Ouders verwachten van hun kinderen dat ze eerlijk zijn, dat ze thuis een handje helpen en respect tonen. Het is echter naïef om te denken dat kinderen dit uit zichzelf zullen doen. Kinderen moeten er toe worden aangezet. Maar er is goed nieuws: 'Waarden en normen' hoeven niet te worden ingeprent. Alle deugden zijn latent aanwezig in iedere menselijke ziel. 'Zijn we niet geschapen 'naar Gods evenbeeld'? Plato zei het al: 'Kinderen zijn geen vat dat je vol moet gieten maar een licht dat je moet ontsteken.' Deugden zijn een prachtige kapstok om het goede in kinderen te stimuleren. Mijn ervaring is dat kinderen het heerlijk vinden om het te hebben over vriendelijkheid, matigheid, rechtvaardigheid, geduld en moed. Maar het moet niet op een beleerende manier gebeuren en helemaal niet op een bestraffende toon.

enthousiasme en geduld. Langzaam maar zie je dan een verandering in het gedrag ontstaan.'

Een voorbeeld: 'Een kind dat nooit mee wil helpen in huis, kun je daarvoor straffen. Ik geloof niet dat het kind dan een volgende keer uit zichzelf meehelpt. Maar als je uitlegt waarom je het belangrijk vindt, waarom je het fijn zou vinden, is de kans veel groter dat dit op den duur gaat werken. Een kind voelt zich dan namelijk veel meer gewaardeerd.' Het lesprogramma hebben we in de loop van de tijd zelf ontwikkeld. 'De verhalen die worden verteld, komen uit de verschillende culturen en wereldgodsdiensten. Zo vertellen we het verhaal van Sint Maarten en de bedelaar en ook van Pinokkio.' Het lesprogramma richt zich vooral op de kinderen, maar de ouders worden er nadrukkelijk bij betrokken.

'Ze komen elke maand langs en zien waar we mee bezig zijn. We leren hen hoe ze het zelfvertrouwen van hun kind kunnen vergroten, maar ook hoe ze zelf de deugden kunnen ontwikkelen.' ◀